

**NORDLAND
STATSADVOKATEMBETER**

STATSADVOKATENES INSPEKSJON 2021

*Rapport fra Nordland statsadvokatembeter til
politimesteren i Nordland politidistrikt
om undersøkelse av familierelaterte
mishandlingssaker
og
systemkontroll*

1	Sammendrag av hovedfunn Forbedrings- og oppfølgingspunkter.....	3
2	Nærmere om undersøkelsen	4
3	Del I - Saksgjennomgang.....	6
3.1	Kort redegjørelse for saksutvalget og undersøkelsens innhold	6
3.2	Hva har vi undersøkt?.....	7
3.2.1	Politiarbeid på stedet	7
3.2.2	Etterforskningsplan, herunder synlige spor av påtales involvering.....	8
3.2.3	Fornærmede.....	10
3.2.4	Dersom fornærmede er et barn, er det vurdert eller tatt medisinske undersøkelser av barnet?	12
3.2.5	Er mistenkte spurt om ønskede etterforskingsskritt.....	14
3.2.6	Konfrontasjon/presentasjon av mistenktes/fornærmedes forklaring	15
3.2.7	Lyd- og bildeopptak – avhør av mistenkte og fornærmede Hvis ikke, - er årsaken angitt?	16
3.2.8	Sikring, håndtering og bruk av IKT	17
3.2.9	I tiltalesaker, tidsforløp frem til saken er sendt til retten	18
4	Del II - Systemkontroll	19
5	Avslutning.....	22

1 Sammendrag av hovedfunn

Forbedrings- og oppfølgingspunkter

Statsadvokatenes hovedinntrykk er at Nordland politidistrikt har mange engasjerte og dyktige medarbeidere så vel innen etterforskningsfunksjonen som påtalefunksjonen. Mange av funnene er gode.

Statsadvokatene i Nordland har i den løpende saksbehandlingen hatt økende oppmerksomhet rettet mot at fornærmede og mistenkte må bli gjort kjent med hverandres forklaringer og øvrige bevis i saken (bevispresentasjon / konfrontasjon), for å bli gitt anledning til å kommentere disse opplysningene før en påtaleavgjørelse treffes. Selv om inspeksjonen viser at dette gjøres i noen grad, finner statsadvokaten grunn til å peke på at det fortsatt er et forbedringspotensial hva gjelder dette.

Et par forbedringspunkter peker seg ut som funn som går igjen i flere inspeksjoner og/eller kvalitetsundersøkelser. Dette knytter seg til

1. manglende bruk av etterforskningsplaner og
2. manglende opptak av avhør på både lyd og bilde.

I tillegg pekes det på et punkt som ble tatt opp etter inspeksjonen i 2017, nemlig

3. behovet for å øke antall medisinske undersøkelser av barn.

Rutinene for samhandling synes å være på plass i politidistriktet. Manglende bruk av etterforskningsplan og bildeopptak av avhør avdekker at rutinene ikke er tilstrekkelig implementert i organisasjonen. Stor gevinst kan således hentes i de prioriterte straffesakene ved god planlegging og praktisering av allerede foreliggende rutiner.

Som oppfølging til denne inspeksjonen vil statsadvokatene be om at politimesteren i Nordland rapporterer på punktene 1 – 3 i slutten av 2021. Funnene vil også bli gjenstand for inspeksjon om ca. 1 år.

2 Nærmere om undersøkelsen

Inspeksjoner er en viktig del av statsadvokatenes fagledelse av politiet. Vår inspeksjonsvirksomhet innebærer bl.a. å føre kontroll med politiets straffesaksbehandling. Som det fremgår av riksadvokatens rundskriv nr. 3/2020 pkt. 5 a) vil inspeksjoner i hovedsak ivareta følgende tre formål;

1. skaffe oversikt over kvaliteten på straffesaksbehandlingen i politidistriktet
2. utøve faglig kontroll på utvalgte saksområder
3. bidra til veiledning og faglig utvikling.

Dette kan gjøres dels som systemkontroll og dels gjennom faglig kontroll av enkelte saks kategorier. Ved denne delen av årets inspeksjon i Nordland har vi valgt en kombinasjon av system- og saks kontroll. Det var for 2020 planlagt inspeksjon av FSI, som i overensstemmelse med politimesteren er utsatt til 2021. Den er nå planlagt gjennomført i uke 47.

Den første delen av inspeksjonen er en saks kontroll av utvalgte alvorlige saker.

Vi ba om å få oversikt over de siste 50 påtaleavgjorte straffesakene registrert i 2019 og 2020 i saker om overtredelse av straffeloven 1902 § 219 (§ 228, § 227), og straffeloven 2005 § 282 og § 283 (§ 271, § 263) (familierelaterte voldssaker / mishandling i nære relasjoner). Med påtaleavgjorte saker menes saker med både positive og negative påtaleavgjørelser, herunder henleggelse. Minst ca. 40 % av sakene skulle ha en oppklart kode i Strasad og være jevnt fordelt på de ulike GDE'ene.

Vi har tatt utgangspunkt i både punkter riksadvokaten har trukket frem i sitt brev av 2. oktober 2020 punkt 1) – 4), samt utvalgte forbedringspunkter som er påpekt av statsadvokatembetet ovenfor Nordland politidistrikt ved tidligere anledninger (det er tatt utgangspunkt i kvalitetsundersøkelsene 2016 og 2018 og inspeksjoner i 2017 og 2019). Vi har av den grunn igjen satt fokus på bruk av etterforskningsplan, spor av integrert påtale, om det er vurdert og/eller gjennomført medisinske undersøkelser av barn, om mistenkte er spurt om ønskede etterforsknings skritt og om avhør er tatt opp på lyd og bilde.

Vi har ikke gjort en bevismessig prøving av sakene.

Fremgangsmåte ved saksgjennomgang

Arbeidet var innrettet slik at samtlige fem statsadvokater ved embetet gikk gjennom 10 saker hver, for så å fylle inn funnene i et felles skjema på de 14 punktene vi kontrollerte. Vi hadde alle satt av og skjermet uke 8 til dette arbeidet. Vi hadde møter hver dag for å samkjøre oss og diskutere spørsmål som oppsto underveis.

Etter saksgjennomgangen fordelte vi de 14 punktene vi undersøkte på hver av statsadvokatene, som hver for seg sammenholdt funnene og redegjorde for disse i rapporten. En mulig ulempe ved å gjøre det på den måten, er at man faktisk har vurdert sakene noe ulikt

og har kommentert noe ulikt. Når en statsadvokat skal oppsummere andres vurderinger i en sak man selv ikke har lest, må funnene være tilstrekkelig beskrevet. Vi har ved behov forsøkt å bøte på det ved at vi har gått inn i sakene på nytt, for å dobbeltsjekke ved eventuelle vage eller uklare beskrivelser. Vi opplever i all hovedsak at dette var en god måte å involvere alle statsadvokatene på i inspeksjonen, samt at vi ble samkjørt videre i hva vi ønsket å ha spesiell oppmerksomhet rettet mot i det videre daglige arbeidet med straffesakene.

Den andre delen av inspeksjonen er rettet mot rutiner for samhandling i etterforskning av saker på kryss av geografiske enheter.

Politidistriktet har på nasjonal basis den største andelen personell som går i beredskap i tillegg til å fylle funksjonen som etterforsker. Påtalejuristene er også spredt på 6 ulike lokasjoner.

Dette, sammenholdt med store geografiske avstander, stiller presumtivist andre krav til rutiner og oppfølging enn i mer sentrale strøk for å sikre kontinuitet og kvalitativt god etterforskning.

Vi har bedt om å få tilsendt politidistriktets skrevne rutiner for hvem som har ansvaret for saken fra det tidspunktet den registreres og til den overføres til sakstrekkinge enhet / hvem som til enhver tid har ansvaret for saken og rutiner for overlevering av saken, herunder rutiner for å sikre notoritet. Det ble også bedt om en beskrivelse av hvordan dette faktisk løses/praktiseres, og om dette løses likt av de ulike geografiske enhetene.

Fremgangsmåte ved systemkontroll

Funnene i saksgjennomgangen er sammenholdt med beskrivelsen gitt av politidistriktet. Dette er videre sammenholdt med temaer vi har hatt på de faste møtene med politiledelsen, og det nevnes spesielt gjennomgangen av rapporten om "Prosjekt organisering og styring av straffesaksarbeidet (POLS)" høsten 2020 og tilbakemelding etter samarbeidsmøte i januar 2021 om hvordan funn i kvalitetsundersøkelsen for 2020 er tenkt fulgt opp.

3 Del I - Saksgjennomgang

3.1 Kort redegjørelse for saksutvalget og undersøkelsens innhold

Vi ba om å få oversikt over de siste 50 påtaleavgjorte familierelaterte voldssakene/ mishandling i nære relasjoner registrert i 2019 og 2020. Med påtaleavgjorte saker menes saker med både positive og negative påtaleavgjørelser, men slik at minst 40 % av sakene skulle ha en oppklart kode i Strasak. Saken er jevnt fordelt på de fem GDE'ene.

Vi har mottatt seks saker under statistikkgruppe Trusler (kode 1674 og 1676), 16 saker under statistikkgruppe Mishandling i nære relasjoner (kode 1768) og 28 saker under statistikkgruppe kroppskrenkelse (kode 1751). Vi har sett på noen få vedleggs-saker som naturlig hang sammen med de utvalgte sakene.

Av disse sakene er 26 saker henlagt, noen etter mye etterforskning og noen etter lite etterforskning. Det resterende antall saker er avgjort som følger: 10 saker med tiltale, 7 med forelegg, 4 med påtaleunntatelse og 4 saker er oversendt konfliktrådet. Saksutvalget gir ikke tilstrekkelig grunnlag til å si om det er regionale ulikheter mellom de fem GDE`ene, men gir etter embetet sin oppfatning et forholdsvis godt grunnlag for konklusjoner særlig der vi ser at funnene som sådan samsvarer med tidligere inspeksjoner og kvalitetsundersøkelser.

Vi har sett på følgende punkter:

1. Politiarbeid på stedet
2. Bruk av etterforskningsplan, herunder synlige spor av påtales involvering
3. Fornærmede
 - a. Omfanget av avhøret av fornærmede
 - b. Om fornærmede er spurt om bevis som kan belyse enkelthendelser
 - c. Om regimet er tilstrekkelig belyst
4. Om det er vurdert eller tatt medisinsk undersøkelse dersom fornærmede er barn
5. Om mistenkte er spurt om ønskede etterforskningssteg
6. Konfrontasjon/presentasjon av mistenktes/fornærmedes forklaring
7. Lyd- og bildeopptak av mistenkte og fornærmede
 - a. Om årsak er angitt dersom opptak ikke er foretatt
8. Sikring, håndtering og bruk av IKT-bevis
9. I tiltalesaker; tidsforløp frem til saken er sendt til retten

3.2 Hva har vi undersøkt?

3.2.1 Politiarbeid på stedet

Av riksadvokatens brev av 02.10.2020 med føringer for statsadvokatens fagledelse i 2021 fremgår bl.a. at det i den systematiske erfaringslæringen særlig skal vies oppmerksomhet mot enkelte deler av politiets etterforskning av saker om mishandling i nære relasjoner. Kvaliteten på politiets arbeid på stedet (PPS), der dette er aktuelt, er ett av målepunktene.

Av naturlige kontrollpunkter kan nevnes:

4. Har politipatruljen håndtert initialfasen?
5. Har politipatruljen foretatt avhør på stedet?
6. Har politipatruljen gjennomført tilstrekkelig kriminalteknisk undersøkelse?
7. Har politipatruljen tatt lyd- og/eller bildeavhør på stedet, herunder filmopptak av relevante opplysninger (ut over avhør)?
8. Er det tilstrekkelig notoritet om meldingsmottaket til politiet, herunder melding til operasjonssentralen/nødetater (AMK), og er evt. lydlogg sikret på tilstrekkelig måte?

I halvparten (25 saker) av de kontrollerte sakene ble PPS vurdert som ikke aktuelt. Bakgrunnen for dette var først og fremst at anmeldelse hadde innkommet fra barnevernet, skole eller flyktningmottak, fra fornærmede eller andre, noe tid etter påstått hendelse/hendelser, slik at man ikke var i noen akutfase.

I 9 saker ble flere av de etterforskingsskrittene som normalt gjøres ved PPS, for eksempel avhør på stedet, vurdert som mindre aktuelt, blant annet fordi politipatruljen som ble tilkalt tok med seg fornærmede til legevakt for undersøkelse, og pågrep siktede med påfølgende innbringelse, eller fordi siktede var forlatt åstedet ved politiets ankomst, og fornærmede ikke hadde synlige merker etter påstått vold.

I to tredjedeler av sakene hvor det var foretatt politiarbeid på stedet (16 av 25 saker) var det i flere av sakene både gjennomført samtaler/avhør av fornærmede og mistenkte, foretatt fotografering av påstått åsted (f. eks. en stue i en leilighet), og tatt bilder av fornærmede og mistenkte.

Det var, slik vi vurderer sakene, gjennomført tilstrekkelig kriminaltekniske undersøkelser der dette var relevant.

I 25 % av sakene (8 av 25 saker) hvor det var foretatt avhør av fornærmede og/eller mistenkte på stedet, var alle avhør tatt opp på lyd.

Ut fra våre vurderinger var det tilstrekkelig notoritet om meldingsmottaket til politiet i de sakene som ble vurdert som relevante (akuttsakene, som ikke gjaldt anmeldelser innkommet i ettertid). Så langt vi kunne se var det ikke sikret lydlogg av samtaler til operasjonssentralen i de akutte sakene.

Hovedinntrykket er at i de sakene hvor politipatruljen foretok politiarbeid på stedet, så var det utførte arbeidet tilfredsstillende.

3.2.2 Etterforskningsplan, herunder synlige spor av påtales involvering

En målrettet etterforskning forutsetter en aktiv påtalefaglig og politifaglig ledelse. Det er påtalemyndigheten som har det overordnede ansvaret for å lede etterforskningen og for å påse at den er målrettet og drives frem med tilstrekkelig hurtighet og kvalitet. Saksledelsen utøves i tett samarbeid med den politifaglige etterforskningsledelsen, som har ansvaret for at etterforskningskritt gjennomføres i samsvar med anerkjente metoder og fremgangsmåter, slik at politiet og påtalemyndighetens samlede kompetanse og ressurser utnyttes på best mulig måte.

Planlegging og organisering av arbeidet bør skje tidlig i etterforskningen og er etter statsadvokatens oppfatning ekstra viktig å følge opp grunnet politidistriktets store andel personell som går i såkalt kombi-stilling.

Riksadvokaten har i flere brev gitt pålegg om bruk av etterforskningsplaner, blant annet i

- Riksadvokatens brev til statsadvokatene og politimestrene av 8. november 2013: politi og påtalemyndighetens behandling av voldtektssaker – oppfølging av regjeringens handlingsplan mot voldtekt 2012 til 2014 – direktiv og anbefalinger.
- Riksadvokatens brev til statsadvokatene og politimestrene av 30. mars 2015: direktiv om bruk av etterforskningsplaner – utvidelse. Brevene er en oppfølging av regjeringens handlingsplan mot voldtekt 2012 til 2014 – direktiv og anbefalinger.

Riksadvokaten pålegger bruk av etterforskningsplaner i saker om voldtekt, seksuallovbrudd mot barn og mishandling i nære relasjoner, med mindre saken er så oversiktlig at det fremstår som åpenbart unødvendig. Riksadvokatens direktiv er også nedfelt i retningslinjer fra Politidirektoratet. Etterforskningsplaner bidrar til struktur på arbeidet, fremdrift og god kvalitet på etterforskningen, samt gir notoritet og et helhetsbilde av den enkelte sak som understøtter løpende beslutningsprosesser.

Manglende etterforskningsplan har vært påpekt under inspeksjonene i 2017 og 2019, samt ved kvalitetsundersøkelse i 2018 og 2020.

Riksadvokatens pålegg om etterforskningsplan er som kjent rettet mot koding av en sak/sakstype. Dersom en sak for eksempel er kodet som kroppskrenkelse eller -skade, og ikke som mishandling i nære relasjoner, er det ikke et formelt krav om at etterforskningsplan utarbeides. En sak kan også være kodet annerledes innledningsvis enn avslutningsvis. Vi har fått opplyst den koden som var gjeldende ved hitsendelse av listen over saker. 16 av sakene var kodet som mishandling i nære relasjoner, 28 som kroppskrenkelser mot eller i nærheten av en nærstående og seks saker var kodet som trusler.

Det er for enkel referanse satt opp en oversikt etter å ha gått gjennom samtlige saker:

	Antall saker pr. kategori (til sammen 50 saker)	Ingen plan (vurdert som ok og i tråd med retningslinjer)	Aktiv plan	Mangler etterforskningsplan
Trusler	6	2	1	3 ⁽²⁾
Kroppskrenkelse	28	16	5	7 ⁽²⁾
Mishandling i nære	16	-	6 ³	10
Summering	50	18 ⁽¹⁾ rest: 32	12 av 32 (37 %)	20 av 32

Av de 50 sakene som statsadvokatene nå har gjennomgått anser statsadvokaten at det i 18 ⁽¹⁾ av sakene ikke nødvendig å utarbeide etterforskningsplan, eksempelvis fordi det er snakk om enkeltstående hendelser som avgjøres ved forelegg eller overføring til konfliktrådet som ikke gjelder mishandling i nære relasjoner.

Som en ser av oversikten ovenfor har Nordland politidistrikt dels praktisert at det utarbeides etterforskningsplan i saker som også gjelder trussel- og kroppskrenkelsessaker. Det er positivt. De undersøkte sakene har alle elementer med familierelasjon, noe som gjør saken presumtivist mer alvorlig enn i andre saker, og fordi en sak til enhver tid kan endre karakter og omkodes til et mer alvorlig forhold etter hvert som etterforskningen skrider frem. Når det gjelder saker om mishandling i nære relasjoner, så kan det på et tidlig tidspunkt være uklart hvilket omfang man står ovenfor. Dette kan tale for å lage en etterforskningsplan uavhengig av subsumsjon innledningsvis. Vi har derfor også indikert antall saker som ikke på tiden for oversendelse til statsadvokatene var kodet som mishandling i nære relasjoner, men hvor det kunne ha vært en etterforskningsplan ⁽²⁾. Det tillegges likevel ingen vekt hva gjelder konklusjonen, da det ut fra riksadvokatens retningslinjer ikke foreligger pålegg om etterforskningsplan i disse sakene.

Hva gjelder mishandling i nære relasjoner, er det kun etterforskningsplan i 6 av 16 saker, altså i kun i overkant av 1/3 ⁽³⁾ av sakene hvor slik plan er pålagt.

Et klart funn er at planer for hva som skal gjøres eller ei i en sak fremkommer i flere fasetter: bl.a. som arbeidslogg, aktivitetsoversikt, etterforskningsdokument i BL og etterforskningsplan i Indicia. I 10 saker er det i BL indikert at det ligger planer i Indica, og disse planene er bedt oversendt til embetet. Vi mottok fire, hvorav igjen kun en var (velvillig tolket) noe aktivt brukt. De tre øvrige var generert automatisk ut fra prosjektet og inneholdt kun en beskrivelse av saken og hypoteser, men hadde ingen funksjon som reell etterforskningsplan (det skal riktignok nevnes at det for disse tre sakene var benyttet aktivitetslogg som ga notoritet på gjennomførte etterforsknings-skritt og vurderinger underveis).

Det er urovekkende at det foreligger etterforskningsplan i så få saker som gjelder mishandling i nære relasjoner, nettopp fordi pålegget fra riksadvokaten er klart og fordi manglende etterforskningsplaner har vært påpekt gjentatte ganger tidligere. Det synes å være stor variasjon i hvilke saker man bruker etterforskningsplan, hvilket format som velges og om de som er laget følges opp.

SPOR AV PÅTALE

Statsadvokatene har sett på om det er spor av påtale og påtaleledelse i de gjennomgåtte sakene, uavhengig av om det er utarbeidet etterforskningsplan eller ei.

I de 50 sakene, er det i 10 saker ikke spor av påtale i BL. I disse sakene er det grunnet sakens karakter heller ingen forventning om aktiv påtaleledelse.

I 40 av de 50 sakene må dette etter statsadvokatens oppfatning kunne forventes at påtale er involvert i etterforskningen, og ikke kun på stadiet for påtaleavgjørelse. Det understrekes at statsadvokaten kun har mulighet til å vurdere hva som fremkommer i BL, og ikke hva som faktisk har skjedd. I de sakene hvor det er etterforskningsplan, er det ikke lett å identifisere faktisk involvering fra påtalemyndigheten. Det kan godt være påtale har vært mer aktive enn hva vi klarer å lese ut av saken, og det er nettopp her behovet for notoritet gjør seg gjeldende. Ved aktiv bruk av etterforskningsplaner, alternativt skrivning av arbeidslogg i BL, vil slik notoritet være ivaretatt.

Synligheten av påtale må bli bedre, først og fremst ved aktiv bruk av etterforskningsplaner, alternativt ved aktiv bruk av logg i BL.

FSI sin involvering i saken kommenteres ytterligere i punkt 4 om rutiner for samhandling.

3.2.3 Fornærmede

Av de punktene vi har sett på og vurdert er etterforskning knyttet til fornærmede, herunder omfanget av avhøret av fornærmede, om fornærmede er spurt om etterforskningskritt knyttet til enkelthendelser og om avhøret i tilstrekkelig grad er egnet til å belyse et eventuelt regime.

3.2.3.1 Omfanget av avhøret av fornærmede

Sakene som er gjennomgått er både saker hvor barn er fornærmet, og fornærmedeavhørene derfor er gjort ved tilrettelagte avhør, og avhør der voksne er fornærmet.

Når man har vurdert omfanget av avhøret av de fornærmede har man vurdert avhørene opp mot hva man kan forvente med tanke på fornærmedes alder. (Man har ikke gjort en sammenlikning der man ser på kvaliteten av avhør av voksne fornærmede for seg, og avhør av barn for seg.)

I ca. 35-40 av sakene er avhørene av de fornærmede vurdert som tilfredsstillende i den aktuelle saken. Ved vurderingen har man tatt hensyn til hva man kan forvente og hva som er naturlig tatt i betraktning sakens kompleksitet. Kravene til et avhør i en sak der det er snakk

om langvarig mishandling vil, naturlig nok, i utgangspunktet være annerledes enn kravene til et avhør som gjelder en enkelthendelse.

I syv av sakene er fornærmede ikke avhørt i det hele tatt. Det fremstår som at det er ulike grunner til dette. I noen av sakene har barnevernet hatt samtale med barnet i stedet for politiet.

I fem av sakene hvor fornærmede er avhørt er det vurdert slik at omfanget av avhøret totalt sett ikke er tilfredsstillende sett opp mot sakens tema.

Konklusjon:

I all hovedsak er omfanget av avhørene av de fornærmede avpasset sakens tema og omfang. I noen saker kan det påpekes at det ikke er i tråd med gjeldende metodikk å la barnevernet snakket med barnet i stedet for å ta avhør, når det først er blitt en politisak. Det synes mer riktig å avhøre de som har meldt bekymring eller andre aktuelle vitner.

3.2.3.2 Er fornærmede spurt om bevis om kan belyse enkelthendelser?

Statsadvokatene vurderte også om det i avhør av fornærmede ble stilt spørsmål om bevis som var egnet til å belyse enkelthendelser. Slike bevis kan være svært viktige momenter i helheten i denne typen saker ettersom det ofte vil være ord mot ord når det gjelder forklaringene fra siktede og fornærmede. Eksempler på denne typen bevis kan være vitner, gjenstander som er brukt, bilder av skader og elektronisk kommunikasjon.

I 17 av sakene ble dette ikke regnet som relevant. I 12 (37 %) av sakene var dette ikke gjort selv om det skulle vært gjort. I 14 av sakene der det var relevant var dette gjort på en tilfredsstillende måte, mens det i 6 av sakene ble vurdert slik at dette kunne vært gjort på en bedre måte.

Konklusjon:

I over halvparten av sakene hvor det var relevant å spørre om bevis som kan belyse enkelthendelser var dette ikke gjort, eller ikke gjort på en tilfredsstillende måte. Dette kan tyde på at man fremover bør ha større fokus på at dette skal gjøres, og viktigheten av dette.

3.2.3.3 Er regime tilstrekkelig belyst?

Vi vurderte videre om et eventuelt regime i saken var tilstrekkelig belyst. Det er viktig å være oppmerksom på muligheten for et regime i saker som gjelder mishandling i nære relasjoner, også i saker der dette ikke fremstår som åpenbart på anmeldelsestidspunktet. For å kunne avdekke et eventuelt regime, og omfanget av dette, er det viktig at de som jobber med saken har fenomenkunnskap på området.

I 15 av sakene som ble gjennomgått ble dette ikke vurdert som aktuelt. I 25 (74 %) av sakene der det var aktuelt ble et eventuelt regime vurdert som tilstrekkelig belyst. I 7 av sakene var det ikke tilstrekkelig belyst, mens det ble regnet som usikkert i 2 av sakene.

Konklusjon:

I de sakene der det ble det vurdert som aktuelt, var regimet tilstrekkelig belyst. Dette er et veldig positivt funn.

3.2.4 Dersom fornærmede er et barn, er det vurdert eller tatt medisinske undersøkelser av barnet?

Fra tilsynsrapport fra Nordland statsadvokatembeter av 25.10.2017, etter tilsyn i Nordland politidistrikt 18. til 29.09.2017, hitsettes følgende:

"IV Statens barnehus

1. Statsadvokatene hadde under tilsynet møte med Barnehuset i Bodø og besøkte «satelitten» i Mosjøen.

Barnehuset hadde i september 2017 gjennomført 312 tilrettelagte avhør med ganske jevn fordeling mellom saker om seksuelle overgrep mot barn (inkludert nettbaserte saker) og saker om vold. Det var i samme tidsrom gjennomført 6 avhør av psykisk utviklingshemmede.

Etter det opplyste ble det gjennomført medisinske undersøkelser i tilknytning til avhøret i ca 12 % av sakene, og dette er antakelig for få undersøkelser.

Ved Barnehuset i Tromsø er det pr. september 2017 til sammenligning gjennomført 297 tilrettelagte avhør, med medisinsk undersøkelse av barnet i 86 av sakene - altså en andel på nær 30 %.

Barnehuset i Trondheim hadde ved utgangen av september 467 tilrettelagte avhør og 119 medisinske undersøkelser i tilknytning til avhørene - altså en andel på vel 25 %.

Det er noe uklart hvorfor andelen medisinske undersøkelser er relativt lav. Ressursen til medisinske undersøkelser var etter det opplyste tilstrekkelig.

Påtaleansvarlig og etterforsker har under enhver omstendighet oppfordring til nøye å vurdere medisinsk undersøkelse i tilknytning til avhøret, og ta i betraktning at de opplysninger som foreligger innledningsvis i saken kan vise seg ufullstendige.

En medisinsk undersøkelse må naturligvis ha en saklig begrunnelse og vurderes forholdsmessig fra sak til sak, jf punkt 5 ovenfor.

Beslutninger knyttet til medisinsk undersøkelse bør ha notoritet, og dette gjelder også beslutninger om ikke å gjennomføre en slik undersøkelse som ledd i etterforskningen."

Fra oppsummeringen av tilsynsrapporten i 2017, jf. pkt. VIII, hitsettes:

"Barnehuset i Bodø har en markert lavere andel medisinske undersøkelser enn i Tromsø og Trondheim. Påtaleansvarlig jurist ved tilrettelagte avhør må sammen med etterforsker nøye vurdere om det som ledd i etterforskningen skal gjennomføres en medisinsk undersøkelse av barnet."

Med bakgrunn i et møte med Barnehuset Bodø/Helgeland 13.01.2021, hvor det fremkom at det, ut fra Barnehusets oppfatning, tas for få medisinske undersøkelser (av 421 saker i 2020 ble det tatt slik undersøkelse i 25 av sakene), ble det i Håndboken for påtalemyndigheten i Nordland (tidligere Påtaledirektivet), utgitt 22.02.2021, under pkt. 2.3 om Saker med tilrettelagt avhør, uttalt følgende:

"I saker hvor det foretas tilrettelagt avhør av fornærmede ber vi om at politiet nøye vurderer å øke bruken av rettsmedisinske undersøkelser. Det minnes om straffeprosessloven § 226 første ledd, hvor det fremgår at "Formålet med etterforskningen er å skaffe til veie de nødvendige opplysninger for" bl.a. "å avgjøre spørsmålet om tiltale" (bokstav a) eller "å tjene som forberedelse for barneverntjenestens behandling av spørsmålet om det skal sette i verk tiltak" etter barneverntjenesteloven. Det minnes også om straffeprosessloven § 226 tredje ledd om at etterforskningen skal søke å "klarlegge både det som taler mot" en bestemt mistenkt, og "det som taler til fordel for ham". En rettsmedisinsk undersøkelse kan gi verdifull informasjon i straffesaken, og en "negativ" undersøkelse (ingen funn) vil således, isolert, kunne tale til fordel for en mistenkt."

Statsadvokatene er klar over at Nordland politidistrikt har forholdsvis mange tilrettelagte avhør og at antall undersøkelser derfor kan fremstå som unaturlig lavt, men vi mener fortsatt at antallet undersøkelser er for lavt.

I 29 saker som nå er undersøkt, var rettsmedisinsk undersøkelse ikke aktuelt. I flere av disse sakene var barn ikke involvert (voksne fornærmede).

I 8 av de øvrige sakene var rettsmedisinsk undersøkelse ikke aktuelt f. eks. fordi barnet utelukkende hadde vært vitne til vold og mishandling, og i 1 sak fremgikk det ikke om rettsmedisinsk undersøkelse var vurdert, selv om det kunne ha vært gjennomført for å få flere opplysninger.

I de resterende sakene fremgår det at det i 3 av sakene var rettsmedisinsk undersøkelse. I 7 av sakene fremkommer det i avhørprotokoll for tilrettelagt avhør at medisinsk undersøkelse ikke ble besluttet, uten at det tydelig fremkommer hvorfor man ikke fant grunn til medisinsk undersøkelse. I 2 saker var medisinsk undersøkelse besluttet og mandat utformet, men det ligger ikke spor i saken av at undersøkelsen ble gjennomført. Det foreligger heller ingen rettsmedisinsk erklæring. Det betyr at det i kun ¼ av aktuelle saker har vært gjennomført medisinske undersøkelser av barn. Tallmaterialet i denne undersøkelse er forholdsvis lite, i og med at det ikke er så mange av de undersøkte sakene hvor det var aktuelt med slik medisinsk

undersøkelse. Sett i sammenheng med tidligere inspeksjonsrapport, er det like fullt et funn verdt å merke seg.

I 3 saker var rettsmedisinsk undersøkelse foretatt. I disse sakene var mandatutformingen varierende. Ett mandat var, slik vi vurderte det, nokså vagt, et annet mer presist.

Vi mener at politiet i saker om mishandling i nære relasjoner i større grad enn hittil bør foreta medisinske undersøkelser av fornærmede. Det vises til pkt. 2.3 i Håndboken for påtalemyndigheten i politiet, nevnt foran, og begrunnelsen som fremkommer der

I etterkant av undersøkelsen er statsadvokatene gjort oppmerksom på at politiet nå foretar rettsmedisinske undersøkelser der dette anses nødvendig og påkrevd av hensyn til etterforskningen. Statsadvokatene vil fremheve at det må være god notoritet om de avgjørelser som tas, og at det må gis en kortfattet begrunnelse for hvorfor undersøkelse ikke ble foretatt i de tilfeller hvor undersøkelser ikke foretas.

Dersom det besluttes å ikke foreta medisinsk undersøkelse av fornærmede bør dette begrunnes kortfattet enten i protokoll for tilrettelagt avhør eller i egenrapports form (særlig ved voksne fornærmede).

Vi mener videre at mandatutformingen i saker om mishandling i nære relasjoner bør være så presis som mulig. Politidistriktet bør utarbeide en felles mal for mandater. Av de sakene som ble undersøkt med mandat, varierte utformingen, avhengig av hvilken driftsenhet som hadde saken til etterforskning.

Ved utforming av mandat i denne type saker vil det særlig være aktuelt å få avklart:

- **Hvorvidt fornærmede har sår, merker eller skader, og om mulig, aldersbestemme sår, merker og skader.**
- **Eventuelle sår, merker eller skader må beskrives så nøyaktig som mulig (utbredelse, omfang, lokasjon). Mulige årsaker til sår, merker eller skader må diskuteres og vurderes i forhold til anmeldt hendelse.**
- **Bilder av sår, merker eller skader må tas.**
- **Andre undersøkelser av fornærmede, f. eks. røntgenundersøkelse, blodprøvetaking e.l., som den sakkyndige, ut fra opplysninger som er fremkommet gjennom politiets etterforskning eller den sakkyndiges samtale med fornærmede, finner egnet til å kunne belyse mistanken, bes gjennomført.**

3.2.5 Er mistenkte spurt om ønskede etterforskningskritt

Kartleggingen bygger på informasjonen i avhør. Det antas at der dette ikke fremkommer i avhørsrapporten er mistenkte heller ikke eksplisitt spurt om ønskede etterforskningskritt.

I 15 av de undersøkte sakene fremkommer det i avhørsrapporten at spørsmål om ønsket etterforskning er stilt. I 23 saker fremgår det ikke at spørsmålet er stilt, men i noen tilfelle angis at spørsmålet av ulike grunner ville vært mindre naturlig. I et fåtall av de negative sakene angir undersøker at spørsmålet burde vært stilt.

De øvrige saker fordeler seg på tilfelle der spørsmålet om ønsket etterforskning etter omstendighetene i saken var uaktuelt, herunder at saken var henlagt på tidlig stadium eller at det forelå en tidlig tilståelse.

Undersøkelsen var ikke spesielt innrettet mot politiets oppfølging (utførelse) i de tilfelle mistenkte ytret ønske om konkrete etterforskningskritt.

Resultatet er som forventet og egentlig ganske positivt i betraktning at spørsmålet var stilt i et betydelig antall saker, og at det bare i et lite fåtall saker hvor dette ikke var gjort angis at dette burde vært gjort (naturlig å gjøre). Dessuten flere saker med så vidt spesielle omstendigheter at det er vanskelig å konkludere.

3.2.6 Konfrontasjon/presentasjon av mistenktes/fornærmedes forklaring

Med konfrontasjon menes i undersøkelsen at den ene i avhør er konfrontert med den andres konkrete forklaring på sentrale punkter.

På samme måte som spørsmål om ønsket etterforskning kan konfrontasjon gi politiet viktige innspill i etterforskningen og sikre god kontradiksjon.

I 24 av de undersøkte sakene angir undersøkelsen at det i varierende grad er gjennomført konfrontasjon med enten mistenkte, fornærmede eller begge parter.

I 10 av sakene angir undersøkelsen at konfrontasjon av ulike grunner ikke var aktuelt/relevant.

I de øvrige sakene mangler konfrontasjon uten kommentar til om dette var saklig relevant. I ca. halvparten av disse igjen angis sannsynlig årsak til manglende konfrontasjon, herunder for mistenktes del at han ikke ville avgi forklaring og for begges del at de ble avhørt samme dag.

Resultatet er som forventet, og ikke negativt i betraktning av at avhørene i nær 50 % av sakene har en konfronterende del, om enn i noe begrenset grad i enkelte saker. Det må også ses hen til at konfrontasjon i 20 % av saken ikke fremsto som et aktuelt etterforskningskritt, og at også andre grunner bidrar til å forklare fravær av konfrontasjon. Andelen konfrontasjoner er altså reelt sett høyere målt mot saker hvor dette fremsto som aktuelt.

Det ligger noen metodiske utfordringer i at statsadvokatene nok har brukt litt ulike formuleringer for å beskrive samme situasjon, typisk at etterforskningskrittet ikke var aktuelt. Her kan det også være noe ulikt skjønnt. Tross dette gir undersøkelsen i sum gode indikasjoner.

Undersøkelsen underbygger et generelt inntrykk av en positiv utvikling over noen år, med større innslag av så vel konfrontasjon som spørsmål til partene om ønsket etterforskning i de mer alvorlige sakene.

Dels skyldes nok dette et noe økende fokus på området internt i politiet, kanskje spesielt etter riksadvokatens avhørsrundskriv i 2016, men også en generelt økende oppmerksomhet mot avhør/metodikk. Inntrykket er også at statsadvokatene i større grad etterspør disse avhørselementene, og i økt grad ber om supplerende avhør i mer alvorlige saker.

3.2.7 Lyd- og bildeopptak – avhør av mistenkte og fornærmede Hvis ikke, - er årsaken angitt?

Det er i Riksadvokatens rundskriv om politiavhør (rundskriv nummer 2/2016) angitt at lydopptak så vidt mulig skal benyttes ved alle avhør. Bildeopptak skal så vidt mulig benyttes ved avhør av fornærmede, mistenkte og siktede i sedelighetssaker, alvorlig voldssaker og familievoldssaker. Dersom det ikke foretas bildeopptak, skal det gis en begrunnelse for dette i avhørsrapporten.

Riksadvokaten angir at reservasjonen "så vidt mulig" tar særlig sikte på tilfeller hvor det av tekniske grunner er umulig eller svært vanskelig å gjøre opptak. Andre grunner kan for tiden være pandemien og utfordringer knyttet til gjennomføring av avhør med fysisk tilstedeværelse.

Koding av saken innledningsvis vil være avgjørende for om det er krav om også bildeopptak av et avhør. Av de 50 saken som er gjennomgått, er det 16 som er kodet som mishandling i nære relasjoner, de fleste sakene tilhører statistikkgruppen kroppskrenkelse (28 saker) og noen saker som trusler (6 saker). Saker om kroppskrenkelse, som ikke er rubisert som grove, men som begått mot familie og nærstående, faller dermed ikke inn under riksadvokatens direkte pålegg om bildeopptak. Det er imidlertid gode grunner til å gjøre bildeopptak også av disse avhørene, da det initialt ofte ikke er avklart om saken ender opp som en enkeltstående kroppskrenkelse eller om det etterhvert avtegnes et regime.

Statsadvokatene mener at 14 av sakene klart faller utenfor kravet om bildeopptak. I de resterende 36 sakene, er det i kun syv saker (20 %) gjort opptak med både lyd og bilde av både fornærmede og mistenkte, samt lyd- og bildeopptak av enten fornærmede eller mistenkte i fem øvrige saker (til sammen utgjør dette ca. 34 % av sakene). Dette tallet er klart for lavt. Det er også helt unntaksvis oppgitt årsak til at det ikke er gjort bildeopptak. I 9 av de 16 sakene (altså i over halvparten av sakene) som er registrert som mishandling i nære relasjoner er det kun gjennomført lydopptak av enten fornærmede eller mistenkte. Det skal på den ene siden betegnes som positivt at det i noen tilfeller er tatt avhør med både lyd og bilde i saker som er kodet som kroppskrenkelse, uten at det er pålegg om det av riksadvokaten, men det fremstår på den andre siden som tilfeldig om riksadvokatens føringer er fulgt i saker som etterforskes opp mot mishandling i nære relasjoner.

Det kan i noen tilfeller være gode grunner for å ta avhør i forbindelse med politiarbeid på stedet, men sakens karakter vil like fullt gjerne gjøre det nødvendig med oppfølgingsavhør. I de tilfellene hvor oppfølgingsavhør tas, skal man ha tilgang på opptaksutstyr også for bilde, uten at slike opptak synes å ha vært foretatt.

Det konstateres at det i all hovedsak er tatt lydopptak av fornærmede og mistenkte i de gjennomgått i sakene. Det tas for få bildeopptak og at det fremstår som for tilfeldig hvilke saker som tas opp på både lyd og bilde.

3.2.8 Sikring, håndtering og bruk av IKT

Med IKT-opplysninger tenktes det her på innhenting av opplysninger fra telefoner og datamaskiner etc. som fornærmede, mistenkte eller vitner har benyttet. Disse enhetene kan inneholde sms, telefonlogger, logger fra ulike sosiale medier, bilder og videofilmer. I tillegg kan det tenkes innhenting av opplysninger fra teleselskaper mv. som har data som kan belyse saken og overvåkningskameraer mv.

I 34 av de 50 sakene som ble undersøkt var det ikke relevant å innhente IKT-opplysninger i saken. Årsaken til at det ikke har vært relevant å innhente IKT-opplysninger ligger først og fremst i at mange av sakene omhandler enkelthendelser hvor det ikke finnes IKT-opplysninger som belyser saken.

Av de 16 sakene hvor det var relevant å innhente IKT-opplysninger, er det kun en sak der det regelrett manglet gjennomgang av en beslaglagt telefon, samt en sak hvor det muligens burde vært gjort.

Det er i all hovedsak gjennomgang av telefon som er det aktuelle etterforskningsskrittet som er benyttet i sakene. I 4 av de 16 sakene hvor det er innhentet IKT-opplysninger er dette gjort ved gjennomgang av telefon til fornærmede og/eller mistenkte i forbindelse med avhør. Fornærmede eller mistenkte har da vist fram informasjon på telefon, og avhører har tatt bilder av det fornærmede/mistenkte mener er relevant for saken. Innholdet i telefon er altså ikke sikret på annen måte, ved elektronisk sikring av innholdet. Det kan spørres om det er bedre å tappe telefonen slik at det kan foretas en grundigere gjennomgang av telefonen. Dette har ikke noe klart svar idet fornærmede eller mistenkte i mange saker da vil motsette seg at politiet gjennomgår telefonen. Siktedes elektroniske utstyr bør som hovedregel gjennomgås og det bes vurdert konkret om etterforskningsformålet og vilkårene for tvangsmiddelbruk er oppfylt. En tapping av for eksempel fornærmedes telefon vil jo innebære at mistenkte i mange tilfeller vil få detaljert innsyn i hva fornærmede har på telefonen sin og det vil kunne oppleves som et overgrep i seg selv.

Hovedinntrykket er at det ikke er systematiske mangler ved innhenting og sikring av IKT-opplysninger i de sakene som er undersøkt.

3.2.9 I tiltalesaker, tidsforløp frem til saken er sendt til retten

Embetet har i en tidligere undersøkelse i 2019 sett at en del tiltalebeslutninger har blitt liggende for lenge før de ble oversendt til retten for berømmelse. Av de sakene vi nå har gjennomgått, ser dette ut til å ha forbedret seg markant. Samtlige tiltalebeslutninger er håndtert fortløpende, hvilket er veldig bra.

4 Del II - Systemkontroll

Politidistriktet har en stor andel personell som går i beredskap i tillegg til å fylle funksjonen som etterforsker. Påtalejuristene er også spredt på seks ulike lokasjoner. Dette, sammenholdt med store geografiske avstander, stiller strenge krav til rutiner og oppfølging.

Statsadvokatene har bedt om å få tilsendt politidistriktets skrevne rutiner for hvem som har ansvaret for saken fra det tidspunktet den registreres og til den overføres til sakstrekkinge enhet/hvem som til enhver tid har ansvaret for saken og rutine for overlevering av saken, herunder rutiner for å sikre notoritet. Det ble også bedt om en beskrivelse av hvordan dette faktisk løses/praktiseres, og om dette løses likt av alle de ulike geografiske enhetene.

Det ble i 2019 gjennomført en inspeksjon om straffeutmålingen og saksbehandlingstiden i de saker om mishandling i nære relasjoner som var rettskraftig avgjort. Noen av påpekningene var manglende integrert påtale og for lang saksbehandlingstid, noe som antas å ha ført til et for stort antall frifinnelser og forholdsvis milde straffer. Det ble også pekt på at det stilles ekstra krav til opplæring og oppfølging fra ledelseshold, spesielt når man har nyansatte som jobber med denne type saker.

Det er dels under henvisning til riksadvokatens føringer for fagledelse for 2021, samt tidligere funn, bl.a i ovenfor nevnte delinspeksjon, nødvendig å se på hvordan systemkontrollen er i de aktuelle sakene.

Vi har stilt spørsmålet generelt i bestillingsbrevet, men kommer også til å kommentere det spesielt opp mot saker som gjelder mishandling i nære relasjoner.

Det er mottatt en kort redegjørelse, som hitsettes i sin helhet:

«De forespurte rutiner dekkes av vår straffesaksinstruks punkt 4 følgende, hva gjelder fordeling av saker. Straffesaksinstruksen følger vedlagt.

Det er ikke utarbeide skriftlige rutiner utover dette, hva gjelder fordeling innad i enhetene. Det er på grunn av ulikheter i de ulike enhetene, samt det til enhver tid tilgjengelige personellet som vil være avgjørende for hvem som trekker saken. Det er derfor de geografiske enhetenes virkeområde som er styrende for hvor sakene trekkes. Unntak gjøres fordi saker som har lagt til særenheter, f.eks. økoteamet.

I praksis er det for påtale jourlistene som danner utgangspunkt for hvilke jurister som trekker sakene i de ulike regionene. Vedlagt følger et utsnitt fra jourlisten for Nordre som illustrasjon. På de ulike tjenestestedene er det normalt seksjonsleder/avsnitt leder så fordeler ut sakene på etterforsker ut fra fagområde, kompetanse og tilgjengelighet. De største enhetene fordeler saker er typer til de enkelte avsnittet

Notoritet knyttet til overføring av saken følger av BL-loggen. Det vil i mer alvorlige saker ofte foreligge en arbeidslogg knyttet til vurdering/informasjon i BL, dersom det ikke er laget et eget prosjekt i saken i Indicia.»

Det er i politidistriktets besvarelse på denne delen av inspeksjonen i all hovedsak henvist til gjeldende straffesaksinstruks for Nordland politidistrikt. Statsadvokaten har gjennomgått straffesaksinstruksen, som etter vårt skjønn på en god måte redegjør for hvordan saker fordeles. Det er bl.a. i punkt 3.1 nest siste avsnitt gitt følgende retningslinjer hva gjelder overføring av saken fra FSI til sakstrekkinge enhet:

"Sakstrekkinge enhet skal straks de er klar til å motta saksansvar formidle dette til FSI. Ved overføring av sak fra FSI til GDE, skal tidspunkt for dette loggføres i BL samt opplysninger som er nødvendig for mottakende enhet for å ivareta saken i det videre arbeidet med saken. Sakene skal registreres på etterforsker ved den enhet hvor saken trekkes, samt påtalejurist knyttet til denne enheten etter jouroversikten."

De skrevne rutinene på akkurat dette området synes å være gode og det er videre av interesse å se hvordan dette følges opp i praksis.

Det sees i saksgjennomgangen tydelige spor fra FSI i mange saker ved at det finnes arbeidslogg som dokumenterer deres involvering og råd om etterforskingsskritt. Det er utover dette lite veiledning å hente i BL i de konkrete sakene hva gjelder nettopp det som nå er undersøkt, nemlig hvordan samhandlingen har vært ved overføring av saken fra en enhet til en annen.

I hvor stor grad påtaleansvarlig faktisk har fulgt opp underveis er vanskelig å si, noe som kan skyldes manglende notoritet. Den påtaleansvarlige har i liten grad ført arbeidslogg i BL og det er mangel på etterforskningsplaner. I noen saker ser vi også at det fra FSI sin side anbefales at det opprettes en etterforskningsplan, uten at dette følges opp i den konkrete saken. Det er positivt med aktiv involvering av FSI, men i seg selv ikke tilstrekkelig for å ivareta saken som sådan, dersom involveringen ikke gir konkrete resultater og føringene gitt ikke følges opp når saken overtas av de ulike GDE'ene. Eksempelvis er det i flere saker avdekket at FSI har laget etterforskningsplaner, som har blitt liggende helt passiv etter at saken er overtatt av sakstrekkinge enhet, jf. punkt 3.2.2.

Beslutninger som er tatt, vurderinger som er gjort, oppfølgingen som er presserende o.l., nødvendiggjør både gode rutiner og god notoritet ved overføring av saker. Det er helt avgjørende for god kvalitet og effektivitet at saken som sådan sees helhetlig og ikke fragmentert ved at saken pendler mellom flere personer og/eller enheter.

Det er med andre ord ikke tilstrekkelig med gode systemer, dersom systemene ikke følges opp. Det er, som presisert i distriktet egen straffesaksinstruks flere steder, et lederansvar å påse at etterforskningen holder tilstrekkelig høy kvalitet og effektivitet. I den konkrete straffesaken er det påtalejuristens ansvar å påse at krav riksadvokaten har stilt følges opp.

Konklusjon

Nordland politidistrikt har en del å gå på når det gjelder implementering av egen straffesaksinstruks for å imøtekomme behovet for, og kravet til, samhandling. Slik samhandling er essensielt for å sikre en tilstrekkelig god kvalitet og effektivitet i de alvorlige

sakene. Tydeliggjøring av påtaleansvarlig sin rolle for å påse at riksadvokatens pålegg om bl.a. opptak av avhør på både lyd og bilde, samt at etterforskningsplan produseres og brukes er påkrevd.

Embetet har funnet grunn til å etterspørre hvordan kvalitetsundersøkelsen 2020 ble fulgt opp. Embetet mottok 14. februar 2021 et svarbrev fra distriktet, hvor det ble redegjort for at rapporten og statsadvokatens presentasjon av funnene er presentert i ledergrupper og at aktuelle FOA følger opp i sin faglige opplæring. Det er positivt og vi ser frem til gode resultater som følge av dette arbeidet. En del av de påpekte forbedringspunktene i kvalitetsundersøkelsen 2020 er undersøkt i denne inspeksjonen. Det erkjennes at det kan ta noe tid å implementere påpekte punkter til forbedring, samtidig som mange av punktene har vært påpekt tidligere. Med gode rutiner for oppfølging forventes gode resultater som følge av implementering av nødvendige tiltak for forbedring.

Noen av hovedfunnene i politidistriktets "Prosjekt organisering og styring av straffesaksarbeidet (POLS)" er sammenfallende med funn i inspeksjonsrapporten, eksempelvis opp mot etterforskningsplaner og samspill FSI - GDE. Statsadvokaten vil berømme arbeidet gjort i forbindelse med rapporten. Det tilkjennevir tydelig at politidistriktet har satt på dagsordenen svært viktige parametere for at straffesaksarbeidet skal bli så effektivt og kvalitativt godt som mulig.

Det skal knyttes en tilleggs kommentar til funn påpekt i POLS-rapporten, nemlig punktet om at kontroll av koding av sak sjelden blir gjort av påtaleansvarlig. Embetet har registrert at noen av sakene vi nå har gått gjennom innledningsvis er registrert som undersøkelsessaker, selv om de etter statsadvokatens vurdering klart burde vært kodet som en straffesak. Koding av sak er berørt i en nylig publisert rapport fra riksadvokaten ([Gjennomgang av anmeldte overgrepssaker i barnehager – Riksportalen \(riksportalen.no\)](#) pkt. 6.1), hvor det tilkjennevir at koding som undersøkelsessak nok er brukt i for stor utstrekning. Det bes om at det er oppmerksomhet rettet mot dette i det videre arbeidet.

5 Avslutning

Nordland politidistrikt har mange engasjerte og dyktige medarbeidere så vel innen etterforskningsfunksjonen som påtalefunksjonen. Mange av funnene i inspeksjonen er gode.

Rutinene for samhandling synes å være på plass i politidistriktet, men slik at sentrale punkter i saker som gjelder mishandling i nære relasjoner ikke er tilstrekkelig implementert i organisasjonen. Porteføljeforvaltning er langt mer enn å ta unna saker som ligger i egen innkurv, det innebærer å sørge for nødvendige purringer, oppnevning av sakkyndige, oppfølging av frister, påtalemessig og etterforskningsmessige vurderinger underveis osv. Stor gevinst kan således hentes i de alvorligste straffesakene ved god planlegging og praktisering av allerede foreliggende rutiner.

Noen forbedringspunkter peker seg ut, først og fremst fordi det er funn som går igjen i flere inspeksjoner og/eller kvalitetsundersøkelser. Det er nødvendig med en tilbakemelding innen 10. desember 2021 på følgende 3 særskilte punkter på nye saker som registreres fra 1. mai 2021 (for punkt 1 og 2 for saker som er kodet som mishandling i nære relasjoner):

1. hvorvidt det foreligger en etterforskningsplan i saken, og hvis så; reell bruk av planen underveis i etterforskingen.
Dersom slik plan ikke foreligger, eller foreliggende plan er passiv: hva som er årsaken.
2. hvorvidt det er tatt lyd- og bildeopptak. Dersom ikke, hva som er årsaken.

I tillegg pekes det på et punkt som ble tatt opp etter inspeksjonen i 2017, nemlig

3. behovet for å øke antall medisinske undersøkelser av barn. En ber om en redegjørelse for antall medisinske undersøkelser som er foretatt eller hvor slike undersøkelser er vurdert, men hvor det er besluttet at de ikke skal gjennomføres, med en kortfattet begrunnelse og henvisning til saksnummer.
Tilbakemelding på dette punktet ønskes i alle aktuelle saker (ikke begrenset til å gjelde mishandling i nære relasjoner).

Disse punktene vil bli gjenstand for inspeksjon om ca. 1 år.

Embetet takker for samarbeidet under denne inspeksjonen, som er gjennomført skriftlig og uten møter, men slik at noen oppfølgingsspørsmål er stilt underveis.

Rapporten vil bli presentert på det neste møtet med politiledelsen tirsdag 27. april 2021.

Bodø 19. april 2021

Hilde Stoltenberg
kst. førstestatsadvokat

Kopi:

1. Riksadvokaten
2. Politidirektoratet